

Узагальнюючи наведені розрахунки, слід зазначити, що визначення зміни корисності необоротних активів є надзвичайно важливим механізмом, за допомогою якого дається глибока оцінка ефективності використання активів житлово-комунальних підприємств в ринкових умовах.

- 1.Бланк И.А. Управление активами. – К.: Ника - Центр, 2002. – 720 с.
- 2.Бланк И.А. Финансовый менеджмент. – К.: Ника - Центр; Эльга, 2001. – 528 с.
- 3.Бухгалтерський і фінансовий облік. – 3-є вид., перероб. і доп. / За ред. проф. Ф.Ф.Бутинця. – Житомир: ЖПТІ, 2001.– 672 с.
- 4.Глен А. Велш, Даніел Г. Шорт. Основи фінансового обліку: Пер. з англ. – К.: Основа, 1997. – 943 с.
- 5.Голов С.Ф., Костюченко В.М. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі. – К.: Лібра, 2001. – 840 с.
- 6.Грачева Р. М. Основные средства. – К.: Преса України, 2002. – 146 с.
- 7.Каменева Е.А., Барулин С.В. Финансы жилищно-коммунального хозяйства. – М.: Ось-89, 2003. – 192 с.

Отримано 18.09.2009

УДК 338.24 : 657.1

Д.О.ЛАЗАРЕНКО, канд. пед. наук

Слов'янський державний педагогічний університет

ДО ПРОБЛЕМ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ

Розглядаються питання необхідності перебудови стратегії господарського обліку для ефективного функціонування в нових ринкових умовах. Визначено проблеми формування облікової політики як інструмента подання якісної інформації. Розкрито методику визначення суттєвості окремих об'єктів обліку. Обґрунтовано необхідність створення нових уніфікованих алгоритмів формування облікової політики згідно з характерними мікроекономічними властивостями окремого суб'єкта господарювання.

Рассматриваются вопросы необходимости перестройки стратегии хозяйственного учета для эффективного функционирования в новых рыночных условиях. Определены проблемы формирования учетной политики как инструмента представления качественной информации. Раскрыта методика определения сущности отдельных объектов учета. Обоснована необходимость создания новых унифицированных алгоритмов формирования учетной политики согласно характерным микроэкономическим свойствам отдельного субъекта хозяйствования.

Questions of accounting strategy rebuilding for its effective functioning in new market conditions are examined. Problems of accounting policy forming as an instrument of high quality information giving are determined. Methodic of accounting objects importance definition is highlighted. Need of new algorithms of accounting policy forming creation according to microeconomic characteristics of enterprises is proved.

Ключові слова: облікова політика, суттєвість, господарська інформація, управлінські інформаційні системи, поріг суттєвості, синтез інформації.

Сучасна національна економічна система знаходиться на шляху адаптації до європейських і світових умов господарювання. Складні

мікроекономічні процеси, що відбуваються на підприємствах ускладнюються умовами глобальної фінансової кризи. Деякі підприємства в цій ситуації мають реальну загрозу втратити або послабити конкурентоспроможність. Факт невідповідності більшості сучасних товаровиробників до існування в нових економічних умовах не викликає сумніву. Обговорення цих питань має з науково-практичного погляду допомогти суб'єктам переглянути процес господарювання відповідно до кризових умов.

Потреба переосмислення і перебудови стратегії господарського обліку для ефективного функціонування в умовах світової організації торгівлі стоїть перед обліковцями всіх суб'єктів господарювання незалежно від галузі діяльності. Найбільш чутливо етап входження до національного ринку іноземних товаровиробників з багаторічним досвідом існування на світових ринках відчуватимуть вітчизняні виробники та сфера торгівлі. В таких умовах необхідні відповідні кроки щодо вивчення позитивного досвіду й оперативного впровадження його в практику вітчизняного підприємництва.

Одним із перших, хто досліджував проблему адаптації облікової політики до нових облікових принципів та її використання в національній системі бухгалтерського обліку, є проф. Ф.Ф.Бутинець [3]. П.С.Житний у своїй монографії розглядає проблему формування облікової політики в умовах розвитку фінансово-промислових систем [4]. Питання ефективної облікової політики на підприємстві розглядали Ю.Я.Лузан, В.М.Гаврилюк, В.М.Жук, М.Г.Михайлов, О.О.Бірюкова [5].

Особливості застосування облікової політики в системі управління банком досліджувались С.М.Міщенко [6].

Теоретичні і практичні питання застосування принципу суттєвості в обліковій політиці підприємств України розглядаються в працях Т.В.Барановської [7].

Кожний суб'єкт, що здійснює певну господарську діяльність, сьогодні виглядає як автономна мікроекономічна господарська одиниця зі специфічними, тільки їй властивими економічними характеристиками та юридичними формами. Однією з таких форм є модель організації бухгалтерського обліку, яка формується на підприємстві і затверджується власником або уповноваженою особою.

Специфіка економічних відносин у нашій країні, нестабільність зовнішнього середовища, інфляція, що зростає, зумовлюють необхідність особливих управлінських дій для ефективного управління підприємством. У таких умовах забезпечення управлінських функцій належить від рівня інформаційного забезпечення, що надається обліко-

вою системою.

Ефективне управління внутрішньогосподарськими процесами сучасного підприємства залежить від своєчасних, цілеспрямованих і, головне, обґрунтованих рішень, що потребують використання різноманітної господарської інформації. Регулярне одержання такої інформації, її вірогідність і дохідливість багато в чому залежить від сформованої облікової політики на мікроекономічному рівні [3].

Головне призначення облікової політики – встановлення найбільш доцільних для конкретних підприємств методів обліку подання якісної інформації у вигляді звітності.

Серед усієї різноманітності елементів облікової політики найбільш важливим з них може бути поріг суттєвості, що встановлюється підприємством відносно окремих об'єктів обліку, бо дійсно саме суттєва інформація впливає на прийняття рішення зацікавлених користувачів облікової інформації.

Необхідність застосування суттєвості розкрито в методичних рекомендаціях Міністерства фінансів України, доведених листом №04108 від 29.07.2003 р. [1].

Суттєвість – характеристика облікової інформації, що визначає її здатність впливати на рішення користувачів.

Поріг суттєвості – абсолютна або відносна величина, яка є кількісною ознакою суттєвості облікової інформації.

Вимоги нормативних актів в області бухгалтерського обліку потребують від суб'єкта господарювання з року в рік додержання незмінних правил. Це дозволяє зіставляти фінансову інформацію за різні періоди та аналізувати майновий і фінансовий стан підприємства, що, так само, впливає на висновки і дії користувачів фінансової звітності.

В якості об'єктів застосування суттєвості можна виділити чотири рівні критеріїв:

- діяльність підприємства в цілому;
- окремі господарські операції;
- окремі об'єкти обліку (активи, зобов'язання, власний капітал);
- статті фінансової звітності.

Застосування критеріїв суттєвості до підприємства в цілому передбачає можливість використання спрощеної системи бухгалтерського обліку та звітності підприємством, обсяги діяльності якого нижче встановленого порогу суттєвості. Чинне законодавство передбачає застосування двох критеріїв для визначення порогу суттєвості діяльності підприємства:

- річна середньооблікова чисельність працюючих;
- обсяг річного валового доходу.

Відповідно до ст.1 Закону України “Про державну підтримку малого підприємництва” від 19.10.2000 р., №2063 ІІ до таких підприємств належать суб’єкти підприємницької діяльності будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, в яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та обсяг річного валового доходу не перевищує 500 тис. євро.

Суттєвість окремих господарських операцій та об’єктів обліку визначається керівництвом підприємства.

Для визначення суттєвості окремих об’єктів обліку, що відносяться до активів, зобов’язань, власного капіталу доходів та витрат підприємства пропонуємо користуватися наступною таблицею.

Критерії суттєвості облікової інформації

№ п/п	Об’єкти обліку та статті звітності, для яких установлюється поріг суттєвості	Розмір суттєвості (%)	База визначення порога суттєвості
1	Для окремих об’єктів активів, капіталу та зобов’язань	5	Підсумок активів, зобов’язань, капіталу
2	Для окремих доходів (витрат)	2	Чистий прибуток (збиток)
3	Для проведення переоцінки	1	Чистий прибуток (збиток)
			чи
		10	Відхилення залишкової вартості від справедливої вартості об’єкта
4	Для визначення звітного сегмента під час розкриття інформації про сегменти	10	Чистий дохід від реалізації, чи фінансовий результат сегмента, чи активи всіх сегментів підприємства.
5	Для визначення подібних активів	На більше 10%	Різниця між справедливою вартістю об’єкта обміну.
6	Для інших господарських операцій	На більше 10%	Обсяг діяльності
7	Для окремих статей фінансової звітності	Доля статті в базовому показнику	Для статей Ф1 – сума власного капіталу та підсумок відповідного класу активів чи зобов’язань. Для статей Ф2 – сума прибутку від операційної діяльності чи сума доходів (витрат) за звітний період. Для статей Ф3 – чистий рух грошових коштів (надходження чи витрата) відповідно від операційної, інвестиційної чи фінансової діяльності.

Для формування сучасної облікової політики необхідно аналізувати різні мікроекономічні показники. Розвиток інформаційних технологій дозволяє створювати управлінські інформаційні системи, які б сприяли підвищенню ефективності управлінських рішень. Викорис-

тання інформації управлінського обліку орієнтує керівництво на перспективу згідно зі стратегією розвитку.

Процес формування облікової політики ґрунтується на аналітичному порівнянні альтернативних методів, прийомів і правил ведення певних облікових процедур і вибору найбільш сприятливих. Критерії вибору повинні враховувати специфічні особливості автономного суб'єкта господарської діяльності й базуватися на облікових методах, передбачених теорією бухгалтерського обліку і чинним фінансовим законодавством. Специфіка діяльності, галузь господарювання, форма власності та інші фактори створюють особливе мікроекономічне середовище і господарські процеси, що властиві лише одній економічній одиниці. Водночас багатогранність визначних факторів потребує єдиних методологічних підходів до інформування керівництва і власників про фінансове становище в процесі здійснення господарської діяльності.

Подальші наукові дослідження в галузі бухгалтерського обліку і аналізу мають бути спрямовані на створення нових уніфікованих алгоритмів формування облікової політики згідно з характерними мікроекономічними властивостями окремого суб'єкта господарювання. Для цього мають бути визначені типові критерії вибору облікових методів і показників та зроблено синтез можливих умов їх застосування підприємствами різних галузей і видів діяльності.

Синтез інформації є визначальною функцією господарського обліку, яка здійснюється для її подальшого аналізу в процесі управління. Способи формування господарської інформації, її глибина, обсяг, достовірність впливають на зміст управлінських рішень. Економічна значимість самого процесу інформування висуває вимоги до процесів збору, реєстрації та обробки інформації.

1.Щодо суттєвості у бухгалтерському обліку і звітності: Лист Міністерства фінансів України №04230-04108 від 29.07.2003 р.

2.Лазаренко Д.О., Майданевич П.М., Гарна С.О., Гончар Л.В., Малахова А.В., Мартиненко О.В. Забезпечення інформативності облікових даних у процесі прийняття управлінських рішень / За ред. Д.О. Лазаренко. – Слов'янськ: СДПУ, 2008. – 244 с.

3.Бутинець Ф.Ф., Малога Н.М. Бухгалтерський облік: облікова політика і план рахунків, стандарти і кореспонденція рахунків, звітність / За ред. Ф.Ф.Бутинця. – 3-ге вид., перероб. і доп. – Житомир: ПП "Рута", 2001. – 245 с.

4.Житний П.Є. Облікова політика в умовах розвитку фінансово-промислових систем: методологія та організація. – Луганськ: СХУ ім. В.Даля, 2007. – 351 с.

5.Лузан Ю.Я., Гаврилюк В.М., Жук В.М., Михайлов М.Г., Бірюкова О.О. Облікова політика підприємства / За ред. В.М.Гаврилюк. – К.: ТОВ "Юр-Агро-Веста", 2007. – 326 с.

6.Мищенко С.М. Облікова політика в системі управління банком: Дис. ... канд. екон. наук: 08.06.04 / Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К., 2004. – 276 с.

7. Барановська Т.В. Облікова політика підприємств в Україні: теорія і практика: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.04 / Нац. аграрний ун-т. – К., 2005. – 21 с.

Отримано 05.09.2009

УДК 657.471.1

С.С.ЛАРІКОВА

Східноукраїнський національний університет ім. В.Даля, м.Луганськ

ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ПО НАДАННЮ МАРКЕТИНГОВИХ ПОСЛУГ

Надаються визначення витрат по наданню маркетингових послуг при використанні функціонального підходу і пропозиції щодо їх приблизного переліку.

Дано определение расходов по предоставлению маркетинговых услуг при использовании функционального подхода и предложения по их приблизительном списке.

The definition of provision of marketing services expenses using functional approach has been provided in the paper, their forms have been treated and their approximate list has been proposed.

Ключові слова: витрати по наданню маркетингових послуг, маркетинг, витрати на збут, спрямованість витрат по наданню маркетингових послуг, реклама.

З переходом до ринкових відносин відбувається зростання попиту на різні види послуг, особливо маркетингові. Це призводить до виникнення витрат по наданню маркетингових послуг та обумовлює потребу у дослідженні та вдосконаленні системи обліку таких витрат.

Витрати по наданню маркетингових послуг складаються з витрат на маркетингові дослідження та розробку, витрат на рекламу, витрат на отримання і придбання необоротних активів, витрат, пов'язаних з сегментуванням ринку та позиціонуванням продукції, також витрат на передпродажну підготовку та стимулювання продажу, зв'язки з громадкістю, витрат на оплату праці та інших витрат, пов'язаних із збутом продукції, товарів, робіт, послуг (наприклад транспортування, складування, страхування, транспортно-експедиційні послуги та ін.).

Відповідно до п.19-20 П(с)БО 16 «Витрати» більша частина витрат по наданню маркетингових послуг включається до витрат на збут та інших операційних витрат, які не включаються у собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) і відносяться на фінансові результати [2].

Застосування різного роду передпродажних та післяпродажних операцій є важливим елементом нецінової конкуренції, який дозволяє підвищити конкурентоздатність, більше зацікавити потенційних покупців і, в результаті цього, збільшити обсяги продажу.